

■ Τιμή και εὐγνωμοσύνη

Ίαπωνικό πλοῖο πέταξε πανάκριβο μετάξι γιὰ νὰ σώσει Μικρασιάτες*

Ἡ ἄγνωστη ἱστορία τοῦ ἐμπορικοῦ καραβιοῦ
ἀπὸ τὴν Ἄπω Ἀνατολή πὺν ἔδωσε παράδειγμα ἀνθρωπιᾶς,
ἐνῶ οἱ δυτικοὶ «σύμμαχοί» μας ἀδιαφοροῦσαν

Τὴν ὥρα πὺν γραφόταν μία ἀπὸ τὶς πιὸ θλιβερὲς καὶ αἰ-
ματοβαμμένες σελίδες στὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ
τὴν καταστροφή τῆς Σμύρνης καὶ τὴν ἐξόντωση τοῦ ἑλληνι-
κοῦ πληθυσμοῦ, κάποιοι μὲ τὶς ἥρωικὲς πράξεις τους ἔσω-
σαν τὴν τιμὴ τοῦ παγκόσμιου ἀνθρωπισμοῦ.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 1922, μὲ τὴν Σμύρνη στὶς φλόγες καὶ
τοὺς ἐξαθλιωμένους Ἕλληνες νὰ ἀναζητοῦν ἀπεγνωσμέ-
να τὴν σωτηρία διὰ θαλάσσης, ἕνας Ἰάπωνας καπετάνιος
ἐμπορικοῦ πλοίου καὶ τὸ πλήρωμά του, συγκλονισμένοι ἀπὸ
τὴν εἰκόνα τῆς τραγωδίας καὶ χωρὶς χρονοτριβή, παίρνουν
μία γενναία ἀπόφαση: μεταφέρουν στὸ κατὰστρομα ὅλο
τὸ φορτίο ἀπὸ μετάξι καὶ δαντέλα πὺν ἦταν ἀποθηκευμένο
στὰ ἀμπάρια καὶ χωρὶς δισταγμὸ τὰ πετᾶνε στὴν θάλασσα!

Γιὰ τὸν Ἰάπωνα
καπετάνιο –τὸ ὄνο-
μα τοῦ ὁποίου πα-
ραμένει, δυστυχῶς,
ἕως σήμερα ἄγνω-
στο– ὑπέριτερο ὅλων
εἶναι ἡ διάσωση τῶν
ἀνθρώπινων ψυχῶν.

Γι' αὐτὸ δίνει δια-

ταγή νὰ πλευρίσει τὸ πλοῖο στὴν προκουμαία καὶ νὰ ἐπιβιβαστοῦν σὲ αὐτὸ Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, προκειμένου νὰ μεταφερθοῦν ἀσφαλεῖς στὸν Πειραιᾶ καὶ σὲ ἄλλα ἑλληνικὰ λιμάνια.

Ἡ ἐξαιρετὴ αὐτὴ πράξη φιλελληνισμοῦ ἀποκτὰ ἀκόμη μεγαλύτερη ἀξία, δεδομένου ὅτι ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις εἶχε ἐκδώσει αὐστηρὴ διαταγὴ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα νὰ μὴν παίρνουν Ἕλληνες!

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Ἰάπωνα πλοιάρχου δὲν πέρασε ἀπαράτηρη· καταγράφηκε μέσα καὶ ἀπὸ τὶς πληροφορίες ποὺ ἔδωσε ὁ Τζόρτζ Χόρτον, Ἀμερικανὸς Πρόξενος τότε στὴν Σμύρνη.

Σὲ τηλεγράφημά του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ (18 Σεπτεμβρίου 1922) τονίζει:

«Ἐνα γιαπωνέζικο πλοῖο πῆρε μερικὸς πρόσφυγες καὶ ἄκουσα πὼς πέταξε τὸ φορτίο του γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Ἐπιβάτες τοῦ πλοίου μιλοῦν γιὰ τὴ συγκινητικὰ εὐγενικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἰαπωνικοῦ πληρώματος».

Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ὅμως δὲν διέφυγε καὶ ἀπὸ τὸν ἰαπωνικὸ Τύπο. **Σ**τις 15 Ὀκτωβρίου 1922 ἡ «Atlanta Journal-Constitution» ἀνέφερε:

«Ἀντίθετα μὲ τὶς ἐνέργειες κάθε ἄλλου πλοίου στὴν Σμύρνη, αὐτὸ (δηλαδὴ τὸ γιαπωνέζικο πλοῖο) πῆρε κάθε πρόσφυγα, γιὰ τὸν ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ βρεῖ χῶρο πάνω στὸ σκάφος. Ὑπῆρχε κι ἓνα φορητὸ πλοῖο στὸ λιμάνι, τὸ ὁποῖο ἔριξε ὅλο τὸ φορτίο στὴν θάλασσα, πῆρε τοὺς ὑπόλοιπους πρόσφυγες καὶ τοὺς μετέφερε στὸν Πειραιᾶ. **Τ**ὰ ἀμερικανικά, τὰ βρετανικά, τὰ γαλλικά καὶ τὰ ἰταλικά πλοῖα ἔλε-

γαν στοὺς πρόσφυγες, ὅτι μπορούσαν νὰ πάρουν μόνο δικούς τους στὰ σκάφη καὶ τότε παρέμειναν οἱ ταπεινοὶ Ἰάπωνες γιὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν εὐσπλαγχνία τους πρὸς τοὺς πρόσφυγες».

Στὰ Μ.Μ.Ε.

Στὴν ἐφημερίδα «The Boston Globe» τῆς 21ης Ὀκτωβρίου 1922, ἡ Ἄν Χάρλου Μπίρτζ, σύζυγος τοῦ Χ. Μπίρτζ, Καθηγητοῦ τοῦ Διεθνoῦς Κολλεγίου τῆς Σμύρνης, ἔδωσε τὴν δική της μαρτυρία:

«**Οἱ ἀπελπισμένοι πρόσφυγες** βρίσκονταν στὶς ἀποβάθρες, τὸ λιμάνι ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ποὺ κολυ-

μποῦσαν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ σωθοῦν. **Στὸ** λιμάνι ἐκείνη τὴν στιγμή ἦταν ἓνα γιαπωνέζικο πλοῖο, τὸ ὁποῖο μόλις εἶχε φθάσει φορτωμένο ἔως τὸ κατὰστρομα μὲ ἓνα πολύτιμο φορτίο ἀπὸ μετᾶξι,

δαντέλες μεγάλης ἀξίας, χιλιάδων δολαρίων. **Ὁ** Γιαπωνέζος καπετάνιος, ὅταν κατάλαβε τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε, δὲν δίστασε. **Ὁ**λόκληρο τὸ φορτίο πετάχτηκε στὰ βρόμικα νερὰ τοῦ λιμανιοῦ, ἐνῶ τὸ φορτηγὸ φορτώθηκε καὶ γέμισε μὲ ὅσες ἑκατοντάδες πρόσφυγες μποροῦσε νὰ μεταφέρει ἀσφαλεῖς στὸν Πειραιᾶ καὶ στὶς ἑλληνικὲς ἀκτὲς».

Ἐξίσου σημαντικὴ ἦταν καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῶν «New York Times» στὶς 18 Σεπτεμβρίου 1922:

Ἐτὴν Πέμπτη ὑπῆρχαν ἕξι ἀτμόπλοια στὴν Σμύρνη, γιὰ νὰ μεταφέρουν τοὺς πρόσφυγες. **Ἐ**να γιαπωνέζικο, δύο γαλλικά, ἓνα ἀμερικανικὸ καὶ δύο ἰταλικά. **Τ**ὸ ἀμερικανικὸ καὶ τὸ γιαπωνέζικο πλοῖο δέχθηκαν ὅλους τοὺς πρόσφυγες, χωρὶς νὰ ἐλέγξουν τὰ χαρτιά τους, ἐνῶ τὰ ἄλλα πλοῖα πῆραν ὅσους εἶχαν διαβατήριον».

Πρὶν ἀπὸ 17 χρόνια

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀσφαλῶς καὶ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ περάσει ἀπαρατήρητο, ἔστω καὶ ἂν ἦταν ἐλάχιστα τὰ ἱστορικὰ τεκμήρια καὶ οἱ πρωταγωνιστὲς σχεδὸν ἀκατόρθωτο νὰ ἐντοπιστοῦν.

Πρὶν ἀπὸ περίπου 17 χρόνια μία Γιαπωνέζα φοιτήτρια τῆς Σύγχρονης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἔφερε στὸ φῶς μία ἄγνωστη πτυχή τοῦ συμβάντος.

Στὸ κείμενό της –ποὺ δημοσιεύτηκε σὲ περιοδικὸ τῆς Ἰαπω-

νίας- έγραψε, ότι κάποιοι διασωθέντες Έλληνες Μικρασιάτες ήξεραν τρεις λέξεις της ιαπωνικής γλώσσας. Αυτές ήταν το «αριγκάτο» («εύχαριστώ»), «κονίτσιουα» («καλημέρα») και την φράση «κοκόρο ιτάϊ» («πονάει ή καρδιά μου βλέποντας τον πόνο των άλλων»), την όποία είχαν ακούσει από τον Ιάπωνα πλοίαρχο.

Καβάλα: ή συγκλονιστική μαρτυρία

ένος ήλικιωμένου για την μητέρα του

Στην παραπάνω μαρτυρία αξίζει να προσθέσουμε και άλλο ένα στοιχείο.

Όταν διοργανώθηκε ή πρώτη τιμητική βραδιά για τους Ιάπωνες ναυτικούς από τον Μικρασιατικό Σύλλογο Καβάλας (Σεπτέμβριος 2009), στο τέλος της εκδήλωσης πλησίασε συγκινημένος ένας ήλικιωμένος κάτοικος της πόλης για να πει ότι είχε ακούσει από την μητέρα του -Μικρασιάτισσα πρόσφυγα- να διηγείται, ότι την έσωσαν κάποιοι «άνέγνωροι άνθρωποι» (παράξενοι άνθρωποι), οί όποιοι την είχαν μεταφέρει στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης.

* * *

Το εξαιρετικό αυτό συμβάν έχει ανακινήσει προσφάτως το ενδιαφέρον της ιαπωνικής κοινωνίας, καθώς ή κυρία Νανάκο Μουράτα Σαβαγιανάγκι, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου του Τόκιο με ειδίκευση στην Σύγχρονη Έλληνική Ιστορία, έτοιμάζει την συγγραφή μελέτης σχετικά με το ιαπωνικό πλοίο.

Από έλληνικής πλευράς, πάντως, τον περασμένο Μάιο ή «Έστία Νέας Σμύρνης» επέδωσε πλακέτα στον Πρόεσβυ της Ιαπωνίας στην Ελλάδα κ. Μασούο Νισιμπαγιάσι, τιμώντας τους Ιάπωνες ναυτικούς και εκφράζοντας ένα μεγάλο «εύχαριστώ»

«για τη βοήθεια που προσέφεραν στους κινδυνεύοντες με άφανισμό Μικρασιάτες προγόνους μας».

ΕΜΠΡΟΣ 4/9/1922

Η ΓΕΝΝΑΙΑ ΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΑΠΩΝΩΝ

ΙΑΠΩΝΙΚΗ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Ἄξιζες νὰ ἐξαρθῆ τὸ γεγονός τῆς φιλανθρωπικῆς, ἀλλὰ καὶ γενναίας στάσεως τοῦ κυβερνήτου τοῦ Ἰαπωνικοῦ ἐσκήφους «Τόκιο-Μικρού», ὅστις κατῶρθε ὡς νὰ διασώσῃ 825 ὁμογενεῖς πρόσφυγας, παρὰ τὰς Τουρκικὰς ἀπειλάς.

Διότι, ὅταν ὁ Ἰάπων κυβερνήτης, συγκληθῆς ἐκ τῶν ἀγρίων σφαγῶν καὶ τῶν ἀκκλησιῶν τῶν πρόσφυγων ἀπέστειλεν ὅλας τὰς λέμβους τοῦ πλοίου ἕως παραλάβῃ ὅσους ἠδύνατο περισσεύουσας πρόσφυγας, ἀξιώματι καὶ

τοῦ ἱεραρχικοῦ στρατοῦ περικυκλώσαντες τὰς λέμβους, ἠπέλουν νὰ τὰς καταδυθίσουν.

Τότε ὁ Ἰάπων πλοίαρχος σπεύσας αὐτοπροσώπως, ἐδῆλωσεν εἰς τοὺς ἱεραρχικοὺς ἀξιωματικοὺς, ὅτι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν εὐλογον ἔστω καὶ μίαν, τρεῖς πρόσφυγων, ἢ ἂν τὸ ἐθῶρε ὡς προσβολὴν τῆς Ἰαπωνικῆς σημαίας καὶ ὅ' ἀπῆλτε παρὰ τῆς Ἰαπωνικῆς ὡς -τυ ἄμεσον ἐκνεκρίσειν.

Ἐρῶ τῆς ἀπειλῆς ταύτης ἡ ἑκατονταετία συνειρηθῆντες μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀναγκάσθησαν ν' ἀφήσουν ἀνοιχλῆτους τοὺς ἐπὶ τοῦ Ἰαπωνικοῦ ἐσκήφους ἐπιβεβαθῆντας πρόσφυγας.

(*) Βλ. <http://www.pentapostagma.gr/>. Ἐπιμέλ. ἡμετ.